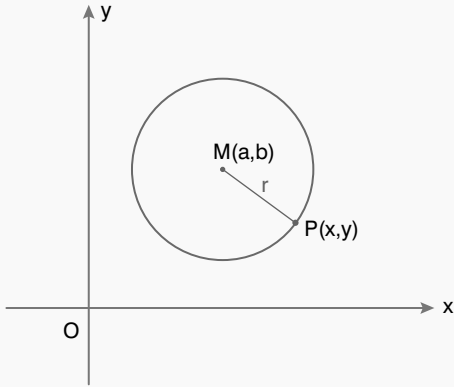

ÇEMBERİN ANALİTİK İNCELENMESİ

Çemberin Standart Denklemi

Yarıçapı r ve merkezi $M(a, b)$ olan bir çember verilmiş olsun.

Çemberin üzerinde bir $P(x, y)$ noktası alırsak $|MP| = r$ olur.

P noktasının çemberin merkezine uzaklığı yarıçapa (r) eşittir.

İki nokta arasındaki uzaklık formülünden

$$|MP| = \sqrt{(x - a)^2 + (y - b)^2} \text{ yazılırsa}$$

$$(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2 \text{ elde edilir.}$$

Bu denkleme çemberin standart denklemi denir.

Örnek 1

Merkezinin koordinatları $M(3, -2)$ ve yarıçapı 4 birim olan çemberin standart denklemi nedir?

Örnek 2

$$(x - 2)^2 + (y + 5)^2 = 36$$

çemberinin yarıçapı ve merkezinin koordinatları nedir?

Örnek 3

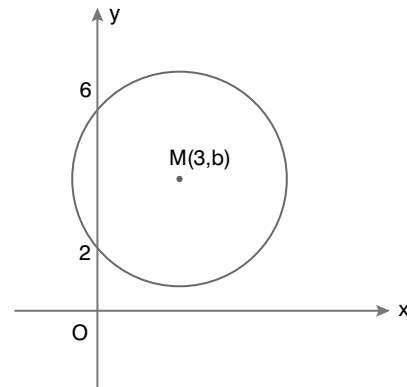
Merkezi $M(-3, 4)$ olan ve $P(2, 1)$ noktasından geçen çemberin standart denklemi nedir?

Örnek 4

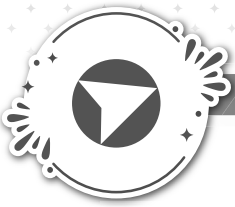
Analitik düzlemde $K(5, 7)$ ve $L(-3, 1)$ noktaları veriliyor.

Çapı $[KL]$ olan çemberin standart denklemi nedir?

Örnek 5

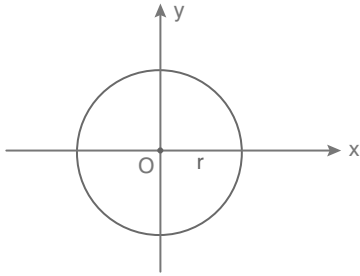

Merkezinin koordinatları $M(3, b)$ olan ve y eksenini 2 ve 6 noktalarında kesen çemberin standart denklemi nedir?

Çemberin Analitik İncelenmesi

Merkezi Orijin Olan Çember:

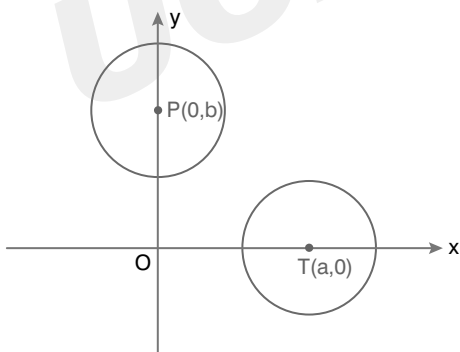

Merkezinin koordinatları $O(0, 0)$ olduğundan denklemi:
 $(x - 0)^2 + (y - 0)^2 = r^2 \Rightarrow x^2 + y^2 = r^2$ olur.

Örnek 6

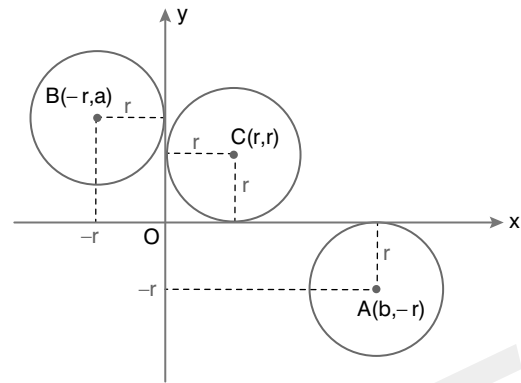
Merkezi orijin olan ve $P(3, -4)$ noktasından geçen çemberin standart denklemi nedir?

Merkezi Eksenler Üzerinde Olan Çember:

T merkezli çemberin denklemi $(x - a)^2 + y^2 = r^2$ biçiminde,
P merkezli çemberin denklemi $x^2 + (y - b)^2 = r^2$ biçiminde olur.

Eksellere Teğet Olan Çember:

Şekildeki çemberlerin merkez koordinatlarına ve yarıçaplarına göre denklemlerini yazınız.

Örnek 7

Merkezi x ekseninde ve y eksenine teğet olan 4 birim yarıçaplı çemberlerin standart denklemi nedir?

Örnek 8

Analitik düzlemin 2. bölgesinde eksellere teğet olan, $K(-8, 9)$ noktasından geçen ve yarıçapı 10 birimden küçük olan çemberin standart denklemi nedir?

Çemberin Analitik İncelenmesi

Örnek 9

Merkezi $2x - y - 12 = 0$ doğrusu üzerinde bulunan ve her iki eksene de IV. bölgede teğet olan çemberin standart denklemi nedir?

Çemberin Genel Denklemi

Merkezi $M(a, b)$ ve yarıçapı r olan çemberin

$(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ denklemini açarsak,

$(x^2 - 2ax + a^2) + (y^2 - 2by + b^2) = r^2$

$x^2 + y^2 - 2ax - 2by + a^2 + b^2 - r^2 = 0$ olur.

$-2a = D$, $-2b = E$ ve $a^2 + b^2 - r^2 = F$ dersek,

çemberin genel denklemi, $x^2 + y^2 + Dx + Ey + F = 0$ olur.

Genel çember denkleminde;

merkezin koordinatları, $M\left(-\frac{D}{2}, -\frac{E}{2}\right)$

yarıçap; $r = \frac{1}{2} \sqrt{D^2 + E^2 - 4F}$

Örnek 10

Merkezinin koordinatları $M(-4, 3)$ ve yarıçapı $4\sqrt{2}$ birim olan çemberin genel denklemi nedir?

Örnek 11

$$x^2 + y^2 - 6x + 10y - 2 = 0$$

çemberinin merkezinin koordinatları ve yarıçapı nedir?

Bilgi:

Genel çember denkleminde yarıçap ve merkez koordinatları bulunurken, x^2 ve y^2 nin katsayıları 1 olmalıdır.

Örnek 12

$$3x^2 + 3y^2 - 18x + 12y - 15 = 0$$

çemberinin merkezinin koordinatları ve yarıçapı nedir?

Çember Belirtme Şartları

$$Ax^2 + By^2 + Cxy + Dx + Ey + F = 0$$

denkleminin bir çember belirtmesi için;

x^2 ve y^2 nin katsayıları eşit olmalıdır. ($A = B \neq 0$)

Çember denkleminde $x \cdot y$ li terim olmamalıdır. ($C = 0$)

$D^2 + E^2 - 4F > 0$ olmalıdır. ($r > 0$ olmalıdır.)

$D^2 + E^2 - 4F = 0$ olursa nokta belirtir.

Çemberin Analitik İncelenmesi

Örnek 13

$$ax^2 + (2a - 4)y^2 + (b + 3)xy + 2x + y - 2 = 0$$

denklemleri bir çember belirttiğine göre, $a + b$ toplamı kaçtır?

Örnek 14

$$x^2 + y^2 + 4x - 6y + k - 2 = 0$$

denklemleri bir çember belirttiğine göre, k 'nin alabileceği en büyük tam sayı değeri kaçtır?

Örnek 15

$$x^2 + y^2 - 8x - 12y + k = 0$$

denklemleri bir nokta belirttiğine göre, noktanın koordinatları ve k değeri nedir?

Dir Doğru İle Bir Çemberin Durumu

Bir doğru ile çemberin kesişim noktalarının koordinatlarını bulmak için, ikisinin denklemleri ortak çözülür.

Doğru denkleminde y çekilerek çember denkleminde yerine yazılırsa $ax^2 + bx + c = 0$ biçiminde bir denklem elde edilir.

Bu denklemin kökleri kesişim noktalarının apsiseridir.

$ax^2 + bx + c = 0$ denkleminin diskriminantı $\Delta = b^2 - 4ac$ dir.

- 1) $\Delta > 0$ ise denklemin iki farklı kökü vardır.
Bu durumda, doğru çemberi iki noktada keser.
- 2) $\Delta = 0$ ise denklemin çift katlı kökü vardır.
Bu durumda doğru çemberi tek noktada keser.
Yani doğru çembere teğettir.
- 3) $\Delta < 0$ ise denklemin kökü yoktur.
Bu durumda doğru çemberi kesmez.

Örnek 16

$$x^2 + y^2 - 12x - 8y + 48 = 0$$

çemberi ile $y = 2$ doğrusunun birbirine göre durumunu inceleyelim.

Örnek 17

$$x^2 + y^2 - 4x + 2y - 31 = 0$$

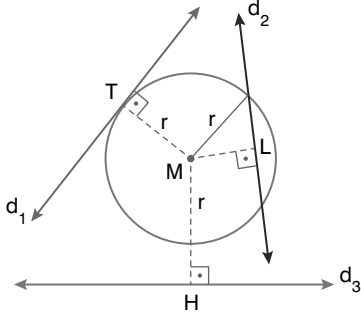
çemberi ile $3x + 4y + 18 = 0$ doğrusunun birbirine göre durumunu inceleyelim.

Çemberin Analitik İncelenmesi

Bilgi:

Bir doğru ile bir çemberin durumları çember merkezinin doğruya olan uzaklığına bakılarak da belirlenebilir.

- $r < |MH|$ olduğundan d_3 doğrusu çembere kesmez.
- $r = |MT|$ olduğundan d_1 doğrusu çembere teğettir.
- $r > |ML|$ olduğundan d_2 doğrusu çembere iki noktada keser.

Örnek 18

$$x^2 + y^2 - 8x - 12y + k = 0$$

çemberi $3x - 4y - 8 = 0$ doğrusunu kesmediğine göre, k 'nin alabileceği en küçük tam sayı değeri kaçtır?

Örnek 19

$$x^2 + y^2 - 6x - 10y + 2k = 0$$

çemberi $x - 2y - 3 = 0$ doğrusuna teğet olduğuna göre, k 'nin değeri kaçtır?

Örnek 20

$$x^2 + y^2 - 2x + 6y - 4 = 0$$

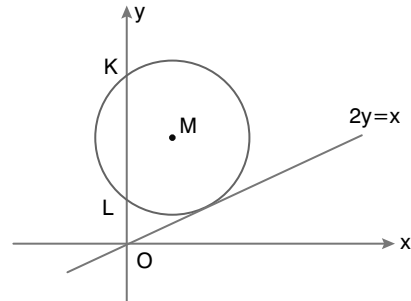
çemberi ile $4x - 3y - 3 = 0$ doğrusu A ve B noktalarında kesiştiğine göre, $|AB|$ kaç birimdir?

Örnek 21

$$x^2 + y^2 + 4x + 6y - 8 = 0$$

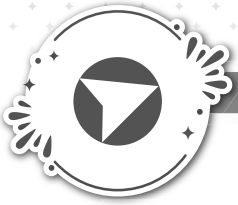
çemberi ile $x + y - 1 = 0$ doğrusunun kesişim noktalarının apsisi toplamı kaçtır?

Örnek 22

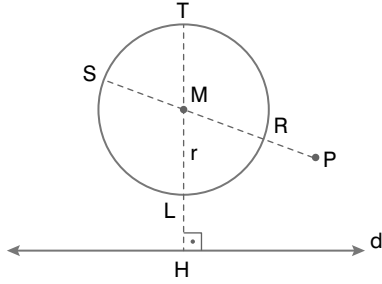
Şekildeki $(x - 1)^2 + (y - 3)^2 = r^2$ denklemi ile verilen M merkezi çember $2y = x$ doğrusuna teğettir.

Buna göre, $|LO|$ kaç birimdir?

Çemberin Analitik İncelenmesi

Bilgi:

Çemberin d doğrusuna en yakın noktası L ve en uzak noktası ise T dir.

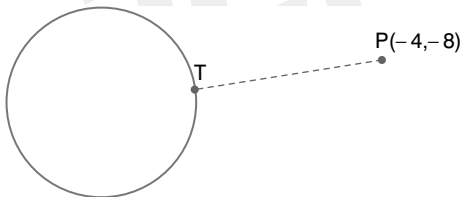
Çemberin P noktasına en yakın noktası R ve en uzak noktası ise S dir.

Örnek 23

$$x^2 + y^2 - 4x + 6y - 3 = 0$$

çemberinin $3x - 4y + 32 = 0$ doğrusuna en uzak noktasının bu doğruya uzaklığı kaç birimdir?

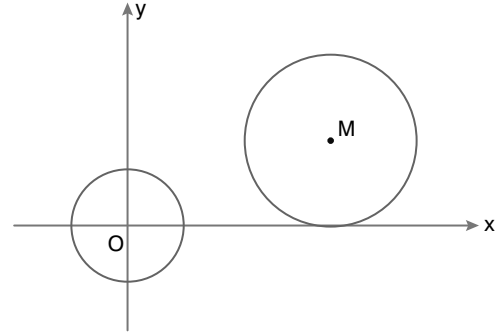
Örnek 24

Şekildeki denklemi $(x - 5)^2 + (y - 4)^2 = 25$ olan çemberin $P(-4, -8)$ noktasına en yakın noktası T dir.

Buna göre, T noktasının koordinatları nedir?

Örnek 25

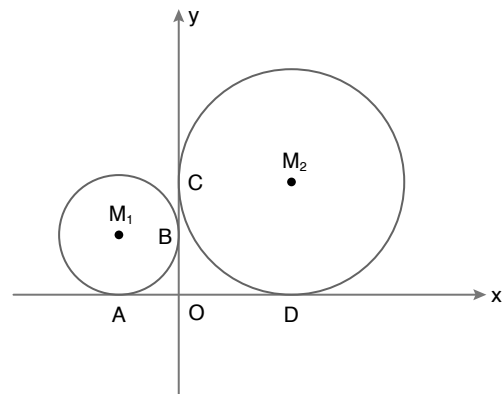

Şekildeki M merkezli çemberin denklemi

$$(x - 12)^2 + (y - 5)^2 = 25 \text{ dir.}$$

O ve M merkezli çemberlerin birbirine en yakın noktaları arasındaki uzaklık, M merkezli çemberin yarıçapına eşit olduğuna göre, O merkezli çemberin denklemi nedir?

Örnek 26

Dik koordinat düzleminde M_1 merkezli çember eksenlere A ve B noktalarında, M_2 merkezli çember eksenlere C ve D noktalarında teğettir.

Çemberlerin denklemleri;

$$(x + 4)^2 + (y - 4)^2 = k \text{ ve } (x - 12)^2 + (y - 12)^2 = t$$

olduğuna göre, M_1 ile M_2 noktalarını birleştiren doğru parçası y - eksenini hangi noktada keser?